

II.

Az Országos Erdészeti-Egyesület azon t. tagjait, kik utóbbi időben lakhelyet változtattak s kiknek ennek folytán az „Erdészeti Lapok“ a régi czim alatt postára adva csak továbbítás útján juthatott kezükhöz, tisztelettel felkérjük, hogy új lakhelyüket s esetleg czimüket, az utolsó posta állomás kitételével legkésőbb márczius 20-áig bejelenteni sziveskedjenek.

A titkári hivatal.

Különfélék.

Egy fiatal kakuk sorsa. E különcz madárfaj megérdemli talán azt a kis fáradságot, melylyel az életéből merített eseményt leirom, megérdemli talán a különcz nevet is, mivel sorsosai együttesen vagy csoportosan élvén, ő a hozzá legközelebb állókat is kerüli, különcz az ételek megválasztásában, mert olyannal is beéri, a mitől más életét elveszti, s míg mások a családi gondokat, a gyermeknevelés és táplálás körül hűségesen megosztják, egymást segítik és gyámolítják, addig ő ezekkel mitsem törődik, az urat játsza ő e tekintetben, őt ilyen gondok nem kötik le, gyermekeit nevelésbe adja, hadd gondoskodjanak mások rólok, mert, ha ő képes volt mások szárnya alatt így felnevelkedni, miért ne lennének képesek utódai is, a vesződéséért való fizetést azonban a nagy harangra bizza; de áttérek az eseményre.

A nagybányai főerdőhivatali kerület legközelebbi erdőrészeibe néha kirándulván, mit — melleleg mondva — a körülmények a pénztári vagy számvivői teendőkkel elfoglalt erdőtisztnek ritkán engedik meg.

Egy ilyen kirándulásom alkalmával egy csúcsaszályos tölgyállab egyik fatörzsének felső részén, valószínűleg egy

kisebbszerű harkály által kivájt lyuk nyílásán egy madárfejet pillantottam meg, melynek birtokosa folytonos erőltetés daczára, abból kibujni képtelen volt. Közelebről szemügyre vevén, kitünt, hogy az egy fészében nagyobbra nőtt fiatal kakuk. Világos tehát ebből is, hogy mivel az anyamadár a lyuk nyílásán abba be nem férhetett, tojását csak csőre segedelmével rakhatta abba. Azt ugyan nem voltam képes megállapítani, miféle madár rakta oda fészket, mivel a többi fiatalok azt már mind elhagyták, az öregek pedig nem mutatkoztak, annyi azonban bizonyos, hogy a kakuknál valamelyik sokkal kisebb madárfaj lehetett az, melynek a lyuknyílás a be- és kibuvást megengedte, holott már a fiatal kakuk sem tudott abból kibujni s így e madár fiainak az anya tolakodásaért néha életökkel is kell lakolni.

Ruman József.

„**Hylesinus minor tartózkodása.**“ Binser erdőmester, ki a Hylesinus minor tartózkodását csakis a fenyő sima kérge alatt vélte, legutóbb ennek meneteit a megnevezett fanem vastag (durva) kérge alatt, a hylurgus piniperda menetei között ezekkel keresztezve észlelte. De mint rendetlen és akadálylyal furt meneteiből tapasztalható, e bogár nem igen szimpathisál tartózkodási helyével. Binser erdőmester ezen bogarak nagy elszaporultságát fent megnevezett tartózkodási helyét tulajdonítja.

R. J.

(Sch.) A „Nature“ kitünő angol folyóirat szerint Ázsiában a fák és erdő a sarki körön túl is terjednek. Salix fajták Port Dickson mellett 73° 30' szélességi fok, Betula nana L. mint bokor egészen Cap Schaitove Kaj-ig 72° 8'; a fák határa terjed Dudináig egész a 69° 40' északi szélességi fokig és pedig jelesen Larix sibirica, az igaz csak 10 méter magas törzset emelve, de aztán van ám ott erdő is, a minőről még Amerikában sem álmodtak. Az említett helytől u. i. egy pár (angol) mértföldre dél felé, de jóval a sarki körön belül, kez-

dődik a szálerdő és terjed egészen az ötvennyolczadik szélességi fokig, azaz körülbelől ezer kilométerre délfelé és az Ural hegyláncztól egészen az Ochatzki tóig, mely távolság nyugatról keletfelé mérve csak négyezer kilométert teszen, tehát csak 4,000.000, azaz négy millió kilométer őserdő, az már képzelhető, hogy ott a fejsze kevés kárt okozott eddig. A fő fanemek *Pinus cembra* L. óriási *Larix* példányok, aztán *Pinus sibirica* Ledeb., *Pinus abovata* Torcz és *Pinus sylvestris* L.

A fatörzsek csavarodásáról mint szilárdsági alapelvről. (Von Carl Henning. Oestr. Bot. Zeitsch. XXXI. Jahrg. 1881. Nro. 7.) A legtöbb lomb- és tűlevelű fa törzse többé-kevésbé világos csavarodást mutat. Ezen tényt már többen említék s Sachs a törzs külső rétegeinek gyorsabb hossznövekedését mondja a tűnemény okául. A tűnemény élettani czéljáról azonban eddig senki sem emlékezett meg tudtommal, s a fentemlített czikk írója kísérli meg első ízben.

A csavarodás előidéztetik az által, hogy a gyökér edénnyalábjai, miután a törzs képzésére egyesültek, abban nem függélyesen, de kissé ferdén emelkednek fel. Minek okozata azután az, hogy a mely edénnyaláb az egyik oldalon lépett a törzsbe, az a másikon lép ki valamely ágba. A csavarodás ritkán észlelhető a kérgen, mint pl. az *Aesculus Hippocastanum*-nál. Ép így a hasadási irány is bizonyítja a csavarodás jelenlétét. A csavarodás iránya ritkán állandó és nem jellemző a fajokra.

Szerző véleménye szerint az edénnyalábok ezen elrendezése lényeges kelléke a fatörzsek tartósságának, sőt hogy a magasabb hegyeken növo lomb és tűlevelű fáknak egyedül ez adja meg a képességet, kiállani a különböző elemekkel való harcztot. A szél, hónyomás stb. által gyakorolt nyomás alatt a fák meggörbülnek, mely alkalommal a törzs egyik oldalára nyomtatnak, a másik oldalán feszítettnek a szövetek, a legbel-

sőbb rész pedig érintetlen marad; tehát legkivált a törzs kerületi része vétetik igénybe, s hogy ez kiállhassa a küzdelmet, edénynyaláb tömegek által van megerősítve. Ezek ugy működnek, mint a támaszléczek, s mivel ezen edénynyalábléczek csavar állást foglalnak el, úgy tűnek fel a fa testén belől alkalmazott léczek. Ezen csavarodást észlelte már Göppert a permi formatio fossil *Arancaria* törzsein is.

Végül felhozza szerző a következő bizonyítékokat: 1. a csavarodás nagysága arányban van a beható erők nagyságával. A zivatarok által gyakrabban érintett nagyobb magasságban nőtt törzseknél erősebben találjuk kifejlődve, így Braun Sándor 4—6000' magasságban az erdei fenyőtörzseknél 25—30° csavarodást észlelt. 2. A faépületeknél a támaszfák keresztezve állanak, továbbá a nehezebb tárgyak emelésére szolgáló emelő rudak szinte csavartan használatnak.

Mindezek után azt hiszi szerző, hogy eléggé bebizonyította azt, miként a fatörzsek csavarodása, mely eddig félreismertetett, sőt koreस्कépződésnek tekintetett, sok fa lételére szükséges állandósági alapelv kifejezője, és szép jele a tökéletességnek.

Érdekesnek tartottam a t. olvasókkal megismertetni a fák csavarodásának ezen új értelmezését, melyhez ugyan még itt-ott kétség fér, de tanulmányra serkent. *Dietz.*

(V.) **Uj impregnálási mód.** (Oest. Monatschr. f. Forstw.) Vasuti talpfák, czölöpök, komlópóznák stb. egyáltalán oly tárgyak impregnálására, melyek részben föld alá helyeztetnek, Franciaországban sikerrel alkalmaznak egy új módot, mely abban áll, hogy a fát igen csekély mennyiségű kénsavval elegyített erős szappanoldattal telítik. Ezen oldat a fában zsirsavat képezve, megakadályozza a nedvességnek a fa testébe való hatolását. Az impregnálásnak ezen új s könnyen fogantatható módja, olcsóságánál fogva figyelmet érdemel.

(H.) **A fa vágására legalkalmasabb idő.** E czim alatt egyik napilap közgazdasági rovatában azt írja valaki, hogy a nedvében vágott fa sokkal kisebb visszaható szilárdsággal és tartóssággal bír, mint az, mely a nedvkeringés szünetelése idejében vágatik. Ez állítás bizonyítására egy kísérletet említ fel, mely különböző hónapokban vágott fával tétetett. Négy fenyőfából — mondja — mely egy és ugyanazon talajon nőtt és egyaránt egészséges volt, de különböző időben vágatott, 9·42 méter hosszú 0·137 m. széles és 0·157 m. magas gerendák faragtattak. E négy gerenda egyenlő módon terheltetett meg s az eredmény az volt, hogy a januárban vágott fa hordképessége 12⁰/₀-al, a februárban vágotté 20⁰/₀-kal, a márcziusban vágotté 38⁰/₀-kal volt kevesebb mint a decemberben vágotté. Egy másik kísérlet szerint nedves talajba sülyesztett két fenyőfa közül a februárban vágott már nyolcz év mulva elkorhadt, míg a decemberben vágott 16 év mulva is kemény, egészséges volt. Decemberben vágott fából vágott deszkák hat évi használat után még épek voltak, míg a márcziusban vágott deszkákat már két évi használat után ujjakkal kellett pótolni.

E kísérletekből vonható következtetésekkel szemben mi csak azt jegyezzük meg, hogy ha a különbség a különböző hónapokban vágott fa hordképessége és tartóssága között csakugyan ilyen nagy lenne, akkor e kérdéssel csakugyan felesleges lenne mai nap foglalkozni. Ép oly biztosan tájékozva lenne az iránt mindenki, mint a hogy tájékozva van az iránt még a laikus is, hogy a tölgyfa tartósabb és szilárdabb mint a füzfa. Tényleg a dolog úgy áll, hogy ha van is befolyása a vágás időnek a fák technikai használhatóságára, az ebből származó különbség sokkal csekélyebb, mint például az, mely ugyanazon fanem egykoru és közvetlenül egymás mellett felnőtt egyedei között észlelhető. Sok megfigyelés s például a

tharandi akadémia által keresztülvitt kísérletek ezt bizonyítják. A fődolog e kérdésnél gyakorlati szempontból véve az, hogy a levágott fát csak azután használjuk fel, ha jól kiszáradt s ugy alkalmazzuk, hogy a mennyiben elérhető, tartósságára és szilárd-ságára nézve kedvezőtlen viszonyok közé ne jusson. Akkor aztán nincs miért kérdeznünk, hogy melyik hónapban vágatott.

Rendkívül nagy erdőégés volt Algier Philipville nevű kerületében, hol a „R. d. E. és F.“ februárhavi füzetének vezércikke szerint, mely az égést részletesen tárgyalja, mult évi augusztushó 18-tól 24-ig 83.820 hectare erdő égett le, mely általában véve a jövedelmes parafaipar tárgyát képező értékes dugasz vagy paratölgyből állott. Az égés 500 kilométer hosszúságra terjedt ki s az elégett erdő összes értéke 8,267.000 frank, melyből az állami erdőkre 1,465.000 frank, a községi erdőkre 268.000 frank és a magánosok erdeire 6,544.000 frank érték esik. Elégett még 168 benszülött és 3 zuáv, tehát 171 ember, s mindenét vesztette 500 családnál több. A francia foglalás óta Algierban ily nagy erdőégés nem volt, s a tűz azért nyert oly nagy kiterjedést, mert a benszülött arabok seikjeik parancsára sem teljesítették az oltást s mert az augusztus 21-én felkelt sirocco a tűz gyors kiterjedését sietteté.

Változások az erdészeti szolgálat körében. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister, a kincstári erdészethez következő erdőtiszteket nevezte ki :

1. Kezelő főerdészekké : Lánczy Gyula, m. kir. I-ső oszt. erdészt, a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz; Seenger Lajos r. a. I-ső oszt. m. k. erdészt, a besztercebányai erdőgazdasághoz; Prodanovics János, m. kir. I-ső oszt. erdészt a soóvári erdőhivatalhoz.

2. Számvevő főerdészszé : Schiffel Károly, m. kir. I-ső oszt. erdészt az ungvári főerdőhivatalhoz.

3. Erdészekké: Schobel Károly és Gondol Dezső, m. kir. faraktártisztet, a kolozsvári erdőigazgatósághoz; Divald Béla, m. kir. erdőszámtisztet, a szászsebesi erdőhivatalhoz és Würsching Frigyes, m. kir. erdészjelöltet a soóvári erdőhivatalhoz.

4. Faraktártisztté: Szécsi Ottó, m. kir. erdészjelöltet, a soóvári erdőhivatalhoz.

5. Erdészjelöltekké: Bencze Gergely és Tavi Gusztáv végzett erdőmérnököket és m. kir. II-od osztályu erdőgyakornokokat, a beszteczebányai erdőigazgatósághoz; Krappe Frigyes, végzett erdőmérnököt és II-od oszt. erdőgyakornokot, a eszrnóczai erdőhivatalhoz.

6. I-ső osztályu erdőgyakornokokká: Ercsényi István és Merényi Gyula, m. kir. II-od osztályu erdőgyakornokokat a beszteczebányai erdőigazgatósághoz, Dömötör Tihámér, m. kir. II-od oszt. erdőgyakornokot, az ungvári főerdőhivatalhoz, és Janthó Danó János, m. kir. II-od oszt. erdőgyakornokot a szászsebesi erdőhivatalhoz.

Ugyancsak a földmívelési m. kir. minister, az állami erdőfelügyelőséghez Dernyei Antal, Batyka János és tóti Szabó Sándor II. oszt. királyi alerdőfelügyelőket I-ső osztályu alerdőfelügyelőkké nevezte ki.

A m. kir. pénzügyminister Danielis Ede erdőbecslőt az eszéki kir. kataszteri igazgatósághoz erdőbecslőfelügyelővé; Vertány Lajos, póterdőbecslőt, a szombathelyi kataszteri kerületbe erdőbecslővé nevezte ki.

Magyarosodunk. Oblatek Lajos, kat. erdőbecslő vezetéknevét „Révai“-ra, Hammerl Ágoston, m. kir. közalapítv. erdőgyakornok „Havas“-ra Gräszman János, főerdész „Bánfalvi“-ra, Gogola János, erdőhivatali járulnok „Gergő“-re változtatta. Éljenek!